

Prieskum zadlžených domácností – výsledky šiestej vlny

Šiesta vlna prieskumu prebiehala od 6. do 18. decembra na vzorke 1 004 domácností. V porovnaní s piatou vlnou sa podiel domácností, ktoré neočakávajú riadne splácanie svojho dlhu, zmenil len minimálne. Z domácností s odkladom splátok má negatívne očakávania 7,3 %, čo je mierne menej ako 8,4 % v predchádzajúcej vlně. Podiel domácností s negatívnymi očakávaniami v celej vzorke zadlžených domácností vzrástol z 0,6 % na 0,7 %, podiel na objeme úverov zostáva na úrovni 0,7 %. O odklad plánovala požiadať z domácností bez zmeny úverových podmienok už iba nepatrná časť, ostatné domácností sa v prípade potreby spoliehajú na dohodu so svojou bankou. Celkovo sa príjmová situácia domácností zlepšila, zhoršené príjmy však naďalej eviduje časť domácností s vybaveným odkladom splátok.

Z dôvodu koronakrízy využilo odklad splátok vyše 6 % zadlžených domácností, čo predstavuje približne 10 % objemu retailových úverov (Cesnak a kol., 2020b). Ďalších vyše 7 % využilo iné zmeny úverových podmienok, ako napríklad refinancovanie, či zníženie mesačných splátok.

Očakávania v prípade domácností s odkladom splátok sa mierne zlepšili. V aktuálnej vlně neočakáva riadne splácanie 7,3 % domácností, v predchádzajúcej vlně bol tento podiel na úrovni 8,4 %. Na druhej strane, kým v piatej vlně žiadna domácnosť s inou zmenou úverových podmienok neočakávala, že by nevedela splácať svoje úvery, v tomto kole uviedlo negatívne očakávania 0,8 % týchto domácností. Navyše, v tejto skupine dlžníkov sa zvýšil podiel domácností s očakávaniami v kategórii „iné“, a to z 0,6 % na 10,9 %, pričom časť týchto domácností zatiaľ nevie povedať, aká bude ich situácia po skončení moratória.

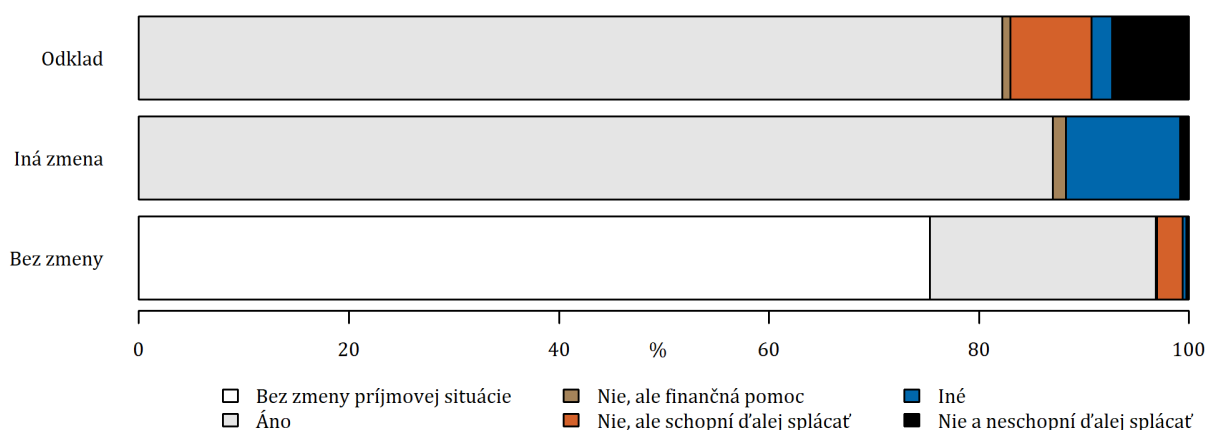
V prípade domácností bez zmeny úverových podmienok očakávania ostávajú približne rovnaké ako v predošlom kole. Podiel domácností s negatívnymi očakávaniami sa mierne zvýšil, a to z 0,1 % na 0,2 %. Naďalej tak väčšina týchto domácností očakáva riadne splácanie svojho dlhu.

Z domácností, ktoré ešte nežiadali o zmenu úverových podmienok, plánuje požiadať o odklad už len pomerne malá časť, 0,9 %, čo je pomerne výrazný pokles oproti 2,6 % v piatej vlně a je to aj logické vzhľadom na blížiaci sa koniec roka. Časť z domácností, ktoré si v piatej vlně plánovali požiadať o odklad, približne 13 %, si posun splátok aj vybavil. Ostatné domácnosti už buď neplánujú požiadať o zmenu, alebo sa poslednej vlně nezúčastnili. O inú zmenu plánuje ešte požiadať 6,6 % domácností, čo je nárast oproti 4,3 % v predchádzajúcej vlně.

Analytické komentáre nie sú oficiálnym stanoviskom Národnej banky Slovenska. Prezentujú názory analytikov úseku meny, štatistiky a výskumu (ÚMS). Šírenie je povolené bez predchádzajúceho súhlasu, avšak s uvedením zdroja „Analytici ÚMS“. Ak nie je uvedené inak, časové rady sú sezónne očistené použitím vlastných sezónnych modelov.

Graf 1 Očakávania zadlžených domácností ohľadom schopnosti splácať úvery v roku 2021

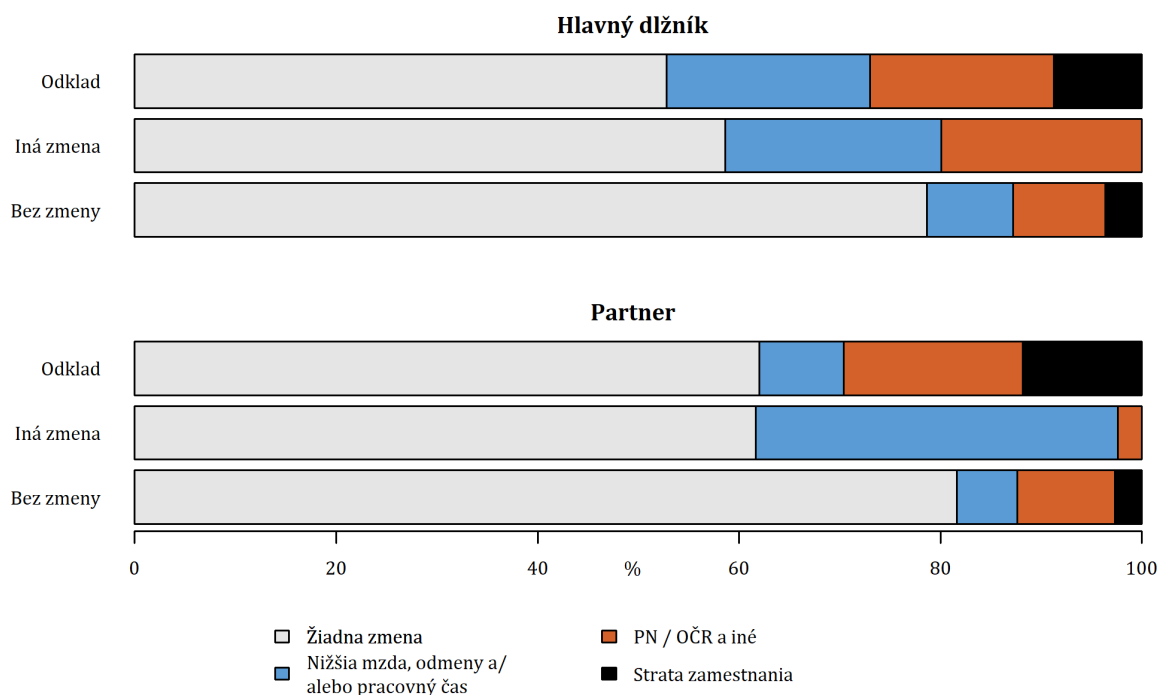
Poznámka: **Odklad** = domácnosti, ktoré využili odklad splátok; **Iná zmena** = domácnosti, ktoré si vybavili inú zmenu úverových podmienok; **Bez zmeny** = domácnosti, ktoré nepožiadali o odklad splátok ani inú zmenu úverových podmienok. **Bez zmeny príjmovej situácie** = domácnosti, ktorým sa príjem nezmenil; **Áno** = domácnosti, ktoré očakávajú, že sa po skončení koronakrízy vrátia na pôvodnú úroveň príjmu; **Nie, ale finančná pomoc** = domácnosti, ktoré neočakávajú návrat na pôvodnú úroveň príjmu, budú si však môcť peniaze požičať od rodiny alebo známych; **Nie, ale schopní ďalej splácať** = domácnosti, ktoré neočakávajú návrat na pôvodnú úroveň príjmu, ale budú schopné ďalej plniť svoje finančné záväzky; **Nie a neschopní ďalej splácať** = domácnosti, ktoré neočakávajú návrat na pôvodnú úroveň príjmu a zároveň nebudú schopné ďalej plniť svoje finančné záväzky.

Za pozitívnymi očakávaniami môže byť aj skutočnosť, že väčšina domácností aktuálne eviduje príjmovú situáciu podobnú tej pred nástupom krízy. Celkovo 71,5 % domácností uviedlo príjmy bez zmeny oproti predkrízovému obdobiu, čo je mierny nárast oproti 70 % v predchádzajúcej vlne. Kým v prípade domácností bez zmeny úverových podmienok tento podiel ostal na úrovni 74,5 %, v prípade domácností s odkladom mierne poklesol zo 43,9 % na 41,2 %. Pomerne výrazné zlepšenie nastalo u domácností s inou zmenou úverových podmienok, a to z 28,2 % na 62,5 %.

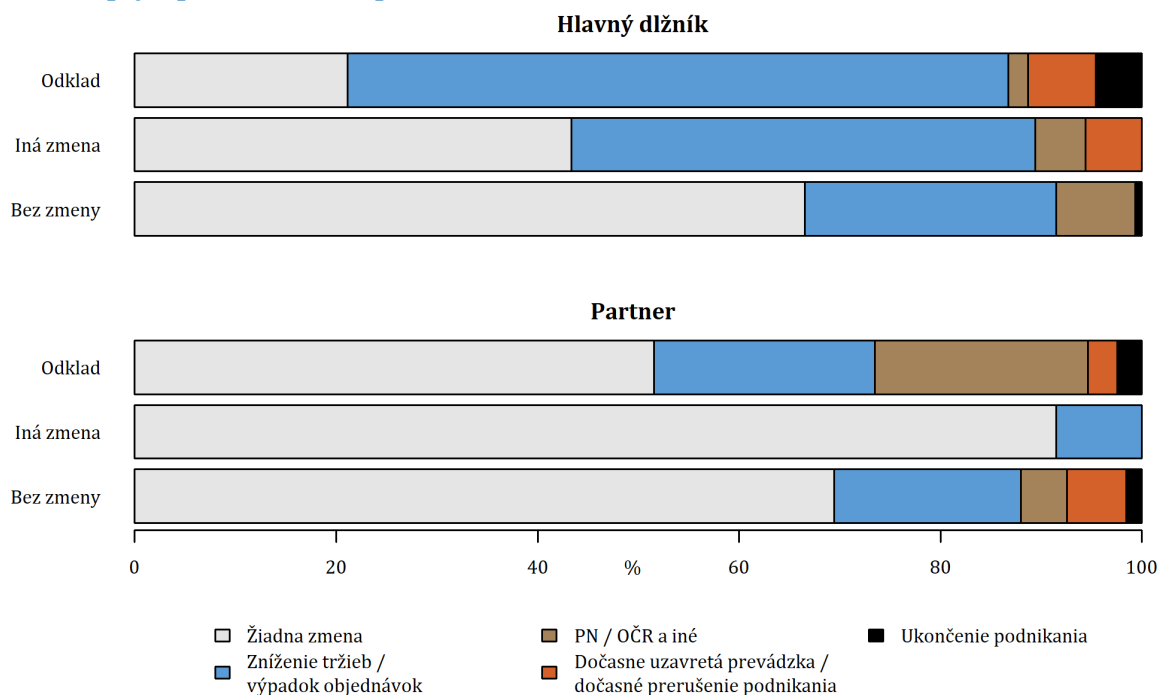
Na druhej strane, pokles príjmu sa mierne prehĺbil v prípade domácností s odkladom. Pri zlepšení príjmov domácností bez zmien úverových podmienok sa tak ešte prehĺbil rozdiel voči domácnostiam najviac zasiahnutým krízou. Najmä medzi hlavnými dlžníkmi podnikateľmi, ktorí požiadali o odklad, stúpol podiel tých s negatívnym vplyvom krízy na tržby či uzavretie prevádzky až na 80 %. Tento výsledok môže odraziť sprísnenie protiepidemických opatrení kvôli nástupu druhej vlny pandémie.

Celkovo sa teda ukazuje, že príjmová situácia zadlžených domácností sa už v tejto vlne nezhoršovala. Väčšina domácností disponuje príjmom na predkrízovej úrovni. Na druhej strane, naďalej existuje časť domácností, ktorá nebude schopná po skončení moratória splácať svoje záväzky. Podiel týchto domácností je ale pomerne malý, nedosahuje ani jedno percento na celkovom objeme retailových úverov. Ďalej sa ukazuje, že domácnosti, ktoré očakávajú možné ťažkosti, hľadajú skôr dohodu so svojou bankou než odklad splátok.

Graf 2 Vplyv pandémie na zamestnanie

Graf 3 Vplyv pandémie na podnikanie

Referencie

Cesnak, M., Cupák, A., Jurašková Kucserová, J., Jurča, P., Klacso, J., Košútová, A., Moravčík, A., Šuster, M. (2020a). *Vplyv koronakrízy na finančnú situáciu a očakávania zadlžených domácností* Príležitostná štúdia NBS č. 3/2020.

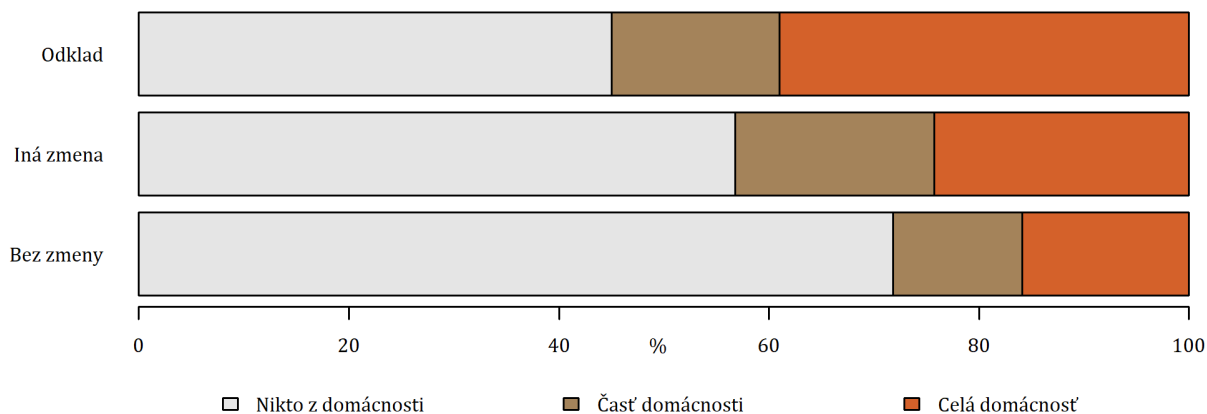
Cesnak, M., Cupák A. a Klacso, J., Šuster, M. (2020b). *Prieskum zadlžených domácností – výsledky štvrtej vlny*. Analytický komentár NBS 93/2020.

Martin Cesnak, Andrej Cupák, Ján Klacso, Martin Šuster

analytici@nbs.sk

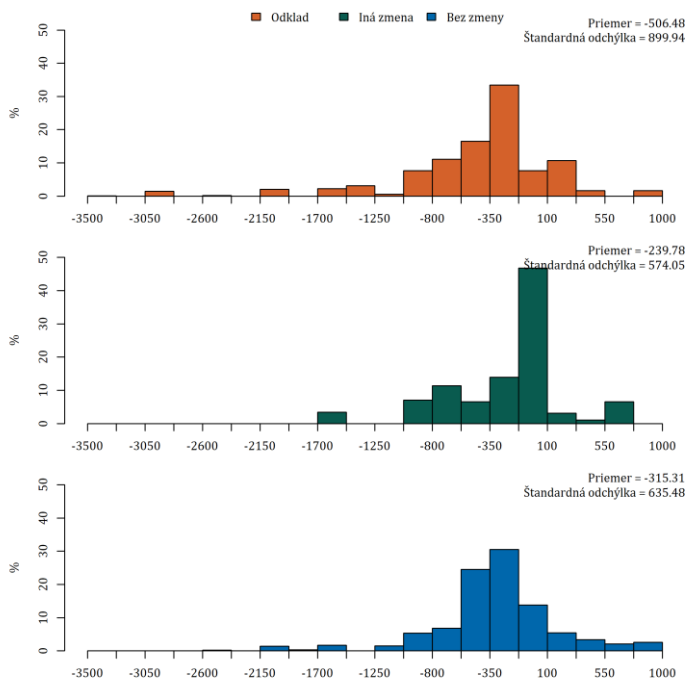
Príloha – vybrané charakteristiky zadlžených domácností na základe šiestej vlny prieskumu

Graf 4 Negatívny vplyv koronakrízy na príjmovú situáciu domácností

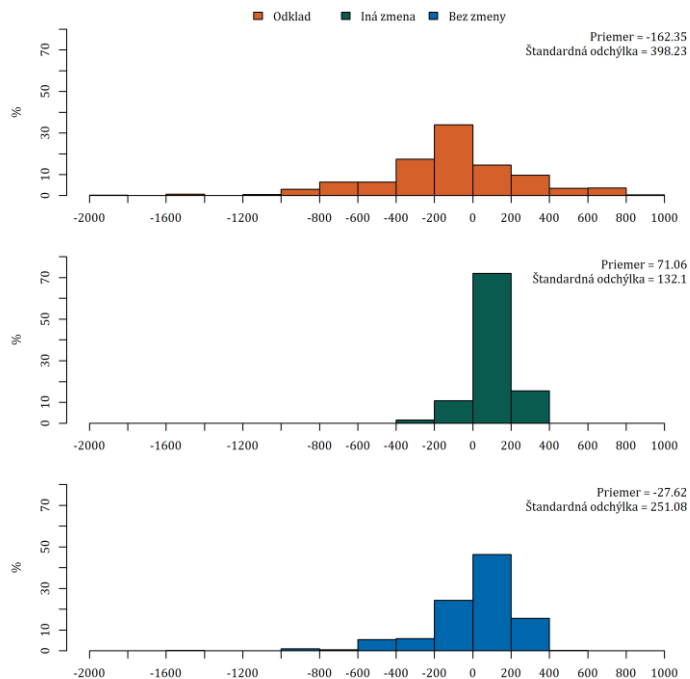
Poznámka: **Nikto z domácnosti** = žiadnemu členovi domácnosti sa nezhoršila príjmová situácia; **Časť domácnosti** = buď sa zhoršila príjmová situácia hlavnému dlžníkovi alebo jeho partnerovi; **Celá domácnosť** = Hlavnému dlžníkovi a aj jeho partnerovi (ak má) sa zhoršila príjmová situácia.

Graf 5 Zmena príjmu v novembri / decembri oproti predkrízovému obdobiu (€)

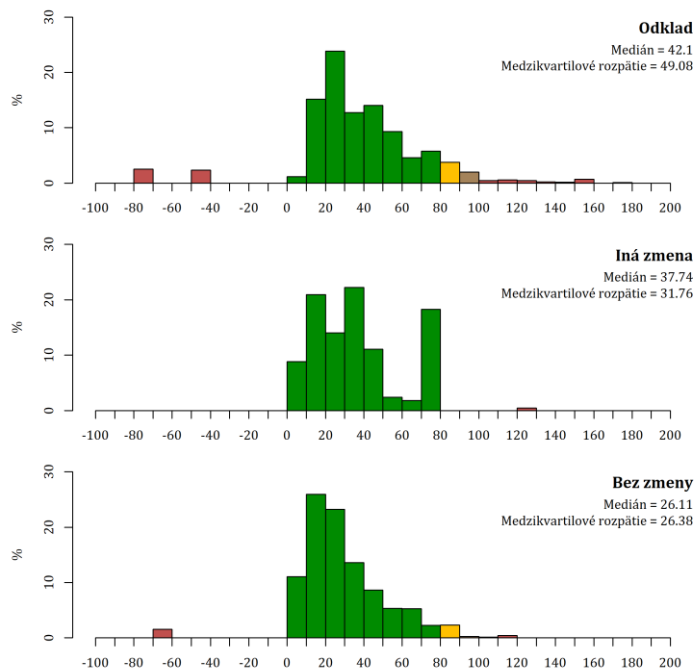
Poznámka: Údaje sú iba za domácnosti so zmenou príjmu. 41 % domácnostiam s odkladom splátok, 62 % domácnostiam s inou zmenou úverových podmienok a 75 % domácnostiam bez zmeny úverových podmienok sa príjem oproti predkrízovej úrovni nezmenil.

Graf 6 Zmena výdavkov v novembri / decembri proti predkrízovému obdobiu (€)

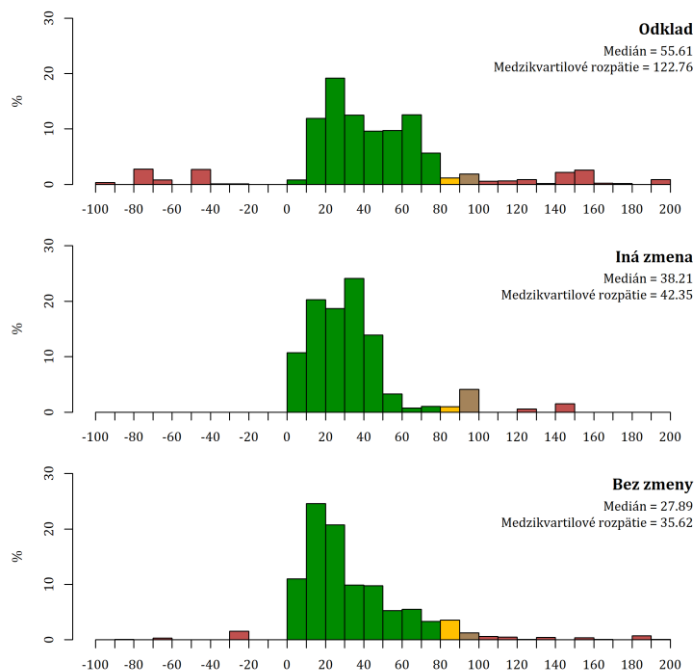

Poznámka: Údaje sú iba za domácnosti so zmenou výdavkov. 42 % domácnostiam s odkladom splátok, 54 % domácnostiam s inou zmenou úverových podmienok a 70 % domácnostiam bez zmeny úverových podmienok sa výdavky oproti predkrízovej úrovni nezmenili.

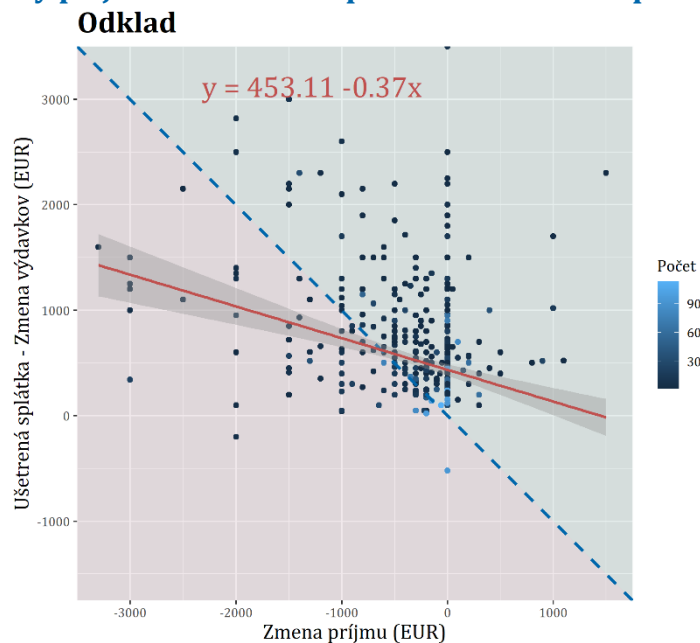
Graf 7 Ukazovateľ schopnosti splácať úver (DSTI) pred pandémiou

Graf 8 Ukazovateľ schopnosti splácať úver (DSTI) po epidémii

Graf 9 Pokrytie zmeny príjmu domácnosti pomocou odkladu splátok a zmeny výdavkov

Poznámka: modrá prerušovaná čiara = rovnovážny stav, v ktorom domácnosti odkladom splátok a zmenou svojich výdavkov pokryli zmeny svojich príjmov.

Červená rovnica znázorňuje odhad vzťahu medzi zmenou príjmu (x) a ušetrenou splátkou zníženou o zmenu výdavkov (y) pomocou metódy najmenších štvorcov.

Na grafe sú uvedené zmeny medzi začiatkom marca (predkrízový stav) a decembrom 2020.